

**EPISOADE MEDICALE PE VREME DE RĂZBOI.
1940–1943. CADRE MEDICALE ȘI RĂNIȚI.
SPITALUL Z.O. 406 ÎN TRANSNISTRIA**

**ÉPISODES DE LA VIE MÉDICALE EN TEMPS DE GUERRE.
1940–1943. CADRES SANITAIRES ET BLESSÉS.
L'HÔPITAL Z.O. 406 DANS LA TRANSNISTRIE**

George Trohani*

Résumé

Il s'agit de la présence (1940-1943) de Liliane Eremie-Trohani, comme infirmière volontaires de Croix Rouge dans L'Hôpital Z(one) O(perative) 406 a Golta, en Transnistrie, pendant la deuxième guerre mondiale, ainsi comme elle ressort des relations écrite et de la correspondance avec sa mère (Irma Eremie) et son époux (Nicolas Trohani), officier d'informations en Crimée.

A part on présente „La Balade de l'hôpital de Croix Rouge 406 de Golta” rédigée par le médecin Matei Condesco.

Mots clefs: hôpital, guerre, Golta, Trohani.

La 1 septembrie 1939 Polonia era invadată de trupele germane care au ocupat jumătatea de apus, iar peste două săptămâni URSS ocupa jumătatea cealaltă, de răsărit. Astfel dispărea o țară și începea Al Doilea Război Mondial. Europa intra într-o incertitudine politică și militară. Se fac pregătiri de război de către toată lumea, deși politicienii declară contrarul. România nu face excepție. Printre instituțiile ce se organizează pe noi baze sunt și serviciile de Cruce Roșie, ce se bazează în mare parte pe voluntariat¹.

În această atmosferă redăm câte ceva din activitatea unei infirmiere voluntare ce și-a slujit țara așa cum a crezut ea de cuviință în acele momente de cumpănă.

Este vorba de *Liliane-Roxandra-Maria TROHANI*, născută *EREMIE*, care a văzut lumina zilei în Brăila pe 28 februarie (stil vechi care figurează în acte)/ 13 martie (stil nou, când își serba ziua) 1910. Părinți au fost Ion Eremie, născut în Bordei Verde (jud. Brăila), pe 8/21 august 1881 și decedat la București, în ziua de

* Istoric, colaborator al MNIR, e-mail: gtrohani@yahoo.com.

¹ A se vedea G. Trohani – *Nicolae Trohani aghiotantul lui Eugen Cristescu. Însemnări de război*, Editura Miidecărți, Bragadiru, 2019.

25 septembrie 1956 și Irma-Elise-Marie, născută Vermeulen, în Anvers, Belgia, în ziua de 23 septembrie 1879 și decedată la București, pe 23 octombrie 1968².

Prima clasă primară o face, din cauza războiului, în refugiu la Odessa, iar în iunie 1920 obține Certificatul de absolvire a învățământului primar – Școala de Băieți Nr.4 din Brăila, cu pregătire în particular. La 9 decembrie 1928, i se decernează Diploma de Bacalaureat de către Liceul de Băieți „Nicolae Bălcescu” din Brăila. La 22 noiembrie 1933 obține Diploma de Licență în Drept.

În perioada iunie 1941 – 30 iunie 1943 activează ca infirmieră voluntară în spitalele din Sinaia și Golta (Transnistria). Dintr-o adeverință emisă de Ministerul Apărării Naționale, Unitatea Militară 024025, pe baza datelor din Arhiva M.Ap.N., la 20 octombrie 1992, reiese că între „31.07.1942 – 24.05.1943 – a fost prezentă la Spitalul de Campanie „Cruce Roșie” nr. 406, încadrată ca infirmieră voluntară. Unitatea a fost operativă în perioada: 20.06.1942 – 30.10.1943”.

După război, din 1950, lucrează ca infirmieră, apoi ca asistentă medicală pe șantierul Sovromconstrucții Otopeni (7 martie 1950 – 8 aprilie 1952), Spitalul nr. 10 de boli Dermato-Venerice București (21 aprilie 1952 – 21 ianuarie 1957), iar din 1957 până la pensionare, 1 noiembrie 1969, la Spitalul pentru Studenți din București. În toamna lui 1992, va primi titlul de „veterană de război”.

A decedat în dimineața zilei de 7 mai 1993.

S-a căsătorit civil joi, 8 octombrie, și religios duminică 11 octombrie 1936, cu avocatul **Nicolae TROHANY**, brăilean și el (născut pe 6/20 martie 1912 și decedat la 15 noiembrie 2003). Fiul lui Gheorghe N. Trohani (5 august 1868, Constantinopol – 13 noiembrie 1934, Pireu) și al Antigonei (22 decembrie 1879, Brăila – 29 decembrie 1974, București), născută Gardeli, ambii de origine greacă. A urmat Liceul „Nicolae Bălcescu” din Brăila, absolvindu-l în 1930. În 1933 absolvă Facultatea de Drept din București, cu calificativul *Magna cum laude*. Între anii 1934-1936 a fost avocat stagiar în Baroul Brăila, iar din 1937 avocat definitiv. Din primăvara anului 1936 s-a angajat ca funcționar public la Serviciul Special de Informații, pendinte pe atunci de Ministerul de Război, iar ulterior de Președenția Consiliului de Miniștri. În timpul războiului a fost trimis pe front din prima zi (22 iunie 1941) până în martie 1944. În cadrul Serviciului Special de Informații a funcționat până în ziua de 22 martie 1945. (vezi fig. 01)

Liliane Trohani, fire voluntară, activă și cu dor de aventură, la începutul anului 1940 se înscrie la cursurile de infirmiere voluntare pentru îngrijirea răniților din război. Conform datelor consemnate în „Carnet școlar pentru elevele cursurilor de auxiliare și infirmiere voluntare” (vezi fig. 02) urmează aceste cursuri, 30 la număr, în perioada 5 martie – 25 mai 1940, la sediul Centralei din București: Facerea patului, toaleta bolnavului, transportul cu targa, pansamentul, despre

² G. Trohani - *Familia Eremie. O veche familie românească originară din Săcelele Brașovului (Studiu genealogic; întrepătrunderi cu alte familii)*, în „Cercetări Numismatice”, XXIII-XXIV, MNIR, 2017-2018 (ianuarie 2019), p. 143-225.

escară, sala de operație, casoleta, pregătirea seringii pentru injecții, mica chirurgie, anatomie, sterilizarea, holera, ciuma, malaria, tuberculoza etc.

Susține apoi un examen de absolvire, pe care îl trece cu media 8,50, iar la 4 iunie 1940 obține un „Certificat de absolvire a cursului de auxiliare-sanitare de Cruce Roșie”, cu Nr. 459 (vezi fig. 03) însoțit de „Carnet de auxiliară sanitară” și o Carte de Identitate (vezi fig. 04), emisă pe 9 iulie 1940.

Apoi, în perioada 21 octombrie 1940 – 6 iunie 1941, pe parcursul a 63 de prezențe, participă la cursurile anului I de Infirmerie voluntare. Sunt cursuri urmate în perioada premergătoare intrării României în război, cursuri ce se continuă și după declararea războiului. În perioada 2 decembrie 1941 – 4 martie 1942, cu 46 de prezențe, urmează cursurile anului II. Cursurile le face, în paralel, la București și Sinaia. Examenul de absolvire îl ia cu nota 8, iar la 23 martie 1942 este eliberat Brevetul nr. 1959 (vezi fig. 05), cu insignă (vezi fig. 06), de Soră Infirmeră Voluntară, ce îi va fi înmănat marți 31 martie 1942, printr-o ceremonie solemnă prezidată de către Regina Mamă Elena, la sediul Crucii Roșii din București, fapt consemnat și de presa vremii (vezi fig. 07). I se înmânează și un „Carnet de Soră Infirmeră Voluntară”, „pentru campanie”.

Activează la spitalele din Măgurele, București și în special Sinaia – Spitalul Cămin Militar Z(onă) I(nterioară) 415. Din perioada iulie 1941 – ianuarie 1942 s-au păstrat fotografii, făcute la Sinaia, cu corpul medical și răniți din război (vezi fig. 08). Persoane tinere, vesele și cu speranță în viitor.

Dar, după cum se știe, la 22 iunie 1941 se ordonă „Români, treceți Prutul” și România intră în război. Soțul, Nicolae Trohani, lucrând în cadrul S.S.I., este în plină activitate.

Din timpul războiului, în special din anii 1941-1943, s-au păstrat mai multe scrisori și cărți poștale trimise sau primite din partea celor dragi, toate trecute prin Cenzura militară de război, interesante și din punct de vedere filatelic³. Majoritatea, peste 50, sunt trimise de soț de pe front.

Liliane Trohani cere și ea a fi trimisă ca infirmeră voluntară pe front. Drept urmare, este repartizată la spitalul ce se organizează în iunie 1942 la Slatina (jud. Olt) și care devine Spitalul Z(onă) O(perativă) 406, unitate ce urmează a activa în Transnistria și a fost operativă în perioada 20 iunie 1942 – 30 octombrie 1943. Câteva fotografii înfățișează organizarea și pregătirile de plecare din Slatina pe front: echipa de infirmerie, moment de destindere cu o baie în Olt, pregătirile de plecare din ziua de 18 iunie 1942 – ambulanțele sanitare trase de cai (vezi fig. 09), înmânarea de flori în gara Slatina (vezi fig. 10), îmbarcarea ... și în tren, gata de

³ G. Trohani, *Câteva aspecte ale circulației corespondenței în timp de război. Cărți poștale din primul și al doilea război mondial cu stampila <Cenzurat>*, în „Buletinul Muzeului Militar Național”, S.N., 1/2003, partea II, p. 456-464.

plecare. Trenul merge, trece Nistrul și pe 22 iunie ajunge la Golta, pe malul Bugului.

Golta este o localitate componentă a orașului Pervomaiask, oraș creat la 1 mai 1919 prin unirea a trei localități – Golta (pe malul apusean al Bugului), Bogopoli și Olviopoli (pe malul răsăritean al Bugului), existente încă din 1773. Zona ocupată de trupele germano-române în 1941 a fost împărțită administrativ în două – partea orientală a trecut sub administrație germană, iar cea occidentală sub cea română.

Se împlinea un an de la Trecerea Prutului de către armata română ... și cu această ocazie, Liliane Trohani a primit, la 24 iunie 1942, Brevetul 459 *pentru „Semnul de Distincție” pentru contribuția adusă operilor Societății Naționale de Cruce Roșie* (vezi fig. 11-13). În grad este echivalată cu sergent (vezi fig. 14).

Imediat se trece la punerea în funcțiune a spitalului, războiul, din păcate, aducând pierderi de vieți omenești și mulți răniți.

Uzina electrică și stăvilarul sunt în funcțiune, dar Gara fusese în mare parte aruncată în aer de trupele sovietice în retragere. Diverse clădiri din oraș sunt într-o stare relativ bună – Teatrul, Prefectura – și se instalează Spitalul (Fig. 15) cu locuințe pentru personalul medical (vezi fig. 16).

Se face curățenie, rufele se spală, se vopsește mobilierul, se umplu saltelele, se cresc porci și se cultivă zarzavaturi, se amenajează popota, se sapă adăposturi. În iulie are loc și o vizită de inspecție a guvernatorului Transnistriei, generalul Gheorghe Alexianu (vezi fig. 17). Sunt însă și momente de relaxare – scăldat și plajă pe malul Bugului. Iar răniții sunt tot mai numeroși (vezi fig. 18).

În caietul cu însemnări săptămânale ale mamei, Irma Eremie (IE în continuare), se consemnează: „*București, joi 2 iulie 1942 – ... Liliane a făcut o călătorie de 8 zile pentru a sosi la destinație. Pretinde că este minunat și că nu se poate dori nimic mai frumos, ca plajă mondenă. Natural că spitalul nu a fost încă instalat, dar se lucrează cu fermitate și vor reuși în curând. Sevastopol, cu teribilele sale fortărețe, a fost ocupat ieri de către armatele germano-române după 25 de zile de lupte crâncene*”.

Osebit, din corespondența purtată între cei doi soți, Liliane (LT în cele ce urmează) și Nicolae Trohani (NT în continuare), din agendele cu însemnări zilnice ale lui NT precum și din explicațiile de pe dosul fotografiilor făcute de LT pot fi prezentate, în parte, unele din evenimentele petrecute în Spitalul Z.O. 406 de la Golta.

Astfel, într-o primă scrisoare din 2 iulie 1942, expediată la Golta, NT scrie: „*În fine am aflat prin Văleanu că ești la Golta! (...) Nu cunosc orașul Golta și aici trebuie să recunosc că mi-ai luat-o înainte. Știu că este vis-a-vis de Pervomaiask, că este capitala fostului județ Krivoi-Oziera și că prin el trece acum linia ferată.*

Urmează o carte poștală din 7 iulie 1942 în care NT confirmă că „*cu multă emoție am citit prima ta c.p. de la Golta. Iată-te deci și pe tine în spațiile răsăritene,*

ba chiar îmbăindu-te în Bug. Când am trecut eu Bugul la Vornosansc țin minte că era mic, așa că la Golta, care este mai sus trebuie să fie și mai mic, totuși bagă de seamă să nu fie curenți”.

Din 17 iulie datează o scrisoare a lui NT – „M-am văzut cu cpt. Neștianu care reîntorcându-se de la Odessa mi-a spus că va trimite un curier la Golta și de aceea vreau să profit de ocazie și în miez de noapte îți scriu rândurile de față. Cum toate lucrurile acestea se întâmplă prin spații imense, prima reflecție care îmi vine este aceea că grozav mai circulăm și când mă uit unde ești tu și unde sunt eu mă apucă amețală.

Ți-am scris mai multe c.p. zilele trecute. Într-una din ele îți comunicam că același cpt Neștianu, care este colegul meu de la Odessa, te-a recomandat printre altele prefectului de la Golta, ca să-ți satisfacă eventualele cereri. Îți redau numai numele greșit, îl cheamă se pare Isopescu Modest. Tot de la cpt. Neștianu am aflat că la Golta s-ar afla și Doamna Eugen Goga ...”

Este vorba de Elisabeta Odobescu-Goga (1892-1990), fiica ofițerului Constantin Odobescu, frate mai mic al scriitorului Alexandru Odobescu, care atât în Primul Război Mondial cât și în al Doilea Război Mondial a activat în Crucea Roșie Română. În anul 1920, ea se căsătorise cu Eugen Goga (11 decembrie 1888, Rășinari, județul Sibiu – 4 iunie 1935, București) prozator și gazetar, frate al bine cunoscutului om politic și scriitor Octavian Goga. În Primul Război Mondial, Eugen Goga a intrat Voluntar, ca ardelean, în armata română, după ce căzuse prizonier austro-ungar în Armata rusă, și-și pierduse o mână pe frontul românesc.

Luni, 10 august 1942, NT notează în agenda sa: „Plec din Nikolaev prin coloniile germane la Berejovca, iau un ceai la popota Prefecturii și apoi prin Mostovoje și Domanievca ajung la Golta ... Mănânc la spitalul Cr(ucii) Roșii. Cunosc pe farmacistul Zapisescu, pe Dl. Oprescu, pe dra. Irina Filipov, pe dra. Bălan, pe Dna Negruți, pe Drul Matei Condeescu, pe Lt. Cappelius, etc.”.

La 12 august se permite Lilianei Trohani o plecare în „concediu”, cu soțul, până pe 10 septembrie. Revenind la Golta participă din plin la îngrijirea răniților. Sunt și momente dramatice – amputarea piciorului unui rănit și rămânerea cu el în mână ... Dar, cu o mică anticipare cronologică, din partea noastră, sunt și decese, organizându-se un Cimitir al Eroilor (vezi fig. 19). Iar farmacistul Alvyll Capesius, ce refuzase a se vaccina împotriva febrei tifoide ... se îmbolnăvește și moare în ziua de 26 noiembrie 1942 (vezi fig. 20-21). Era născut în 1921 la Sighișoara, iar soția și fiica, proaspăt născută, se aflau în țară. Însmormântarea are loc într-o zi geroasă, cu multă zapadă, sicriul fiind tras cu sania.

Lungă și interesantă este scrisoarea din 13 septembrie 1942, scrisă și trimisă de NT din Odessa – „Fiecare zi petrecută în Transnistria este din ce în ce mai plină de interes și câtă viață este legată de fiecare mișcare pe care o faci. Îți iau ca exemplu călătoria de o zi făcută la Tighina. ... Iată acum tot atât de plină de

interes înapoierea de la Tighina la Odessa. În gara Tighina ... mâncăm o bună și consistentă supă la cantina Crucii Roșii din gară. În loc de apă ni se servește o ceașcă mare de schwarz, foarte bun.

În gara Rasdelnaia un grup de doamne și domnișoare de la Crucea Roșie, printre care disting și pe dra Duțulescu, conduceau o doamnă, care se urcă tocmai în vagonul meu. O recunosc, era doamna Pacioagă. Cum nu era loc, mă recomand și-i ofer locul meu. Foarte amabilă mi-a acceptat invitația, a intrat în compartimentul nostru, ... i-am oferit o țigaretă, m-a întrebat de o mulțime de lucruri în legătură cu tine. Te-a lăudat tot timpul și cred că nu ai acum o mai bună susținătoare în Crucea Roșie ca pe dna Pacioagă. Mergea la Odessa pentru 2-3 zile. Se interesa și de persoana mea și impresiile desigur că le vei culege tu cândva”.

LT, la 13 octombrie 1942, trimite o carte poștală Mamei (IE), în București, în care scrie că tocmai a primit cartea poștală trimisă în 8 octombrie. Se pare că unele epistole s-au pierdut pe drum. Sunt tot timpul inspecții din care iese bine, „dar care nu servesc la nimic căci nimeni nu ne ajută și avem aceleași lipsuri ca la început. Continui să mă simt bine și realizarea datoriei și a binelui făcut altora, fără să fii expre obligată, dă o satisfacție imensă”.

În această perioadă, în Carnetul de Soră Infermieră Voluntară se fac câteva caracterizări ale activității Liliane Trohani. Astfel, la pagina 6 putem citi: „Dna Liliane Trohani a funcționat ca infermieră voluntară la Spitalul C.R. No. 406 de la înființare până la plecarea subsem(atului). A făcut serviciul la sala de pansamente. În tot acest timp a dat dovadă de conștiinciozitate în împlinirea datoriei. Șeful Spit. 406, Medic Maior (semnătura indescifrabilă și ștampila Spitalului)” (vezi fig. 22)

Iar peste câteva zile, la pagina 7, o nouă însemnare: „24 oct. 942. Spitalul Cruce Roșie 406. Îndeplinește serviciul la sala de pansamente unde se achită în mod foarte mulțumitor. Inteligentă și cu tot devotamentul ajută medicilor la pansarea răniților, executând chiar pansamente mai dificile. Foarte bună cu răniții și bolnavii. Auxiliar prețios, i se poate încredința orice serviciu, fiind un element de nădejde. Îi aduc toate laudele. Medic Șef, Medic LtColonel D. Vasilichian” (cu ștampila Spitalului).

Pe 19 octombrie 1942, LT trimite Mamei, IE, în București, o carte poștală pe care nu este aplicată decât o **ștampilă rotundă – FILIALA DE CRUCE ROȘIE SLATINA. SPITALUL 406.** Este bucuroasă că în fine au sosit scrisorile trimise anterior. A început să fie frig, ceea ce-i aduce aminte de Brăila. „Duc o viață cu totul de ascet auster și laborioasă. Toată lumea admiră buna dorință, bunul humor (hîm!) și buna sănătate căci toate aceste doamne debile au început a fi bolnave, răcite, cu dureri de urechi etc.”. (vezi fig. 23)

Dar iată că, în ziua de 11 noiembrie 1942, NT este rănit – șoferul, noaptea, a aprins farurile mașinii și ... bomba a căzut în apropiere. Șoferul este omorât.

Ceilalți scapă ... dar Nicolae Trohani, primește schije în picior⁴. Urmează două operații pentru a se scoate mai întâi o schijă, apoi și a doua ce se ascunsese în gamba stângă și producea infecție și temperatură. A nu se uita că penicilina încă nu exista ...

Dar să urmărim relatările, mai întâi din agenda NT: *„Sunt rănit în colțul Liniei VI cu Sofievsacaia de o schijă de bombă de avion. Moare șoferul Ilie Micu, santinela Bărăgău și se distruge Vulturul mașina 5051. Mi se extrage schija la Spitalul 2 de campanie.*

Pe 14 noiembrie 1942 comunică soției, printr-o carte poștală – *„Nu fii tristă și nu te speria! din seara zilei de 11 noiembrie mă aflu în Spitalul de Campanie Nr. 2 ușor rănit de o schijă la piciorul stâng. Am fost pe loc operat, mi s-a extras schija și acum sunt în convalescență. Cu ajutorul lui Dumnezeu va trece și asta ... Sunt foarte bine îngrijit de două doamne, care au dreptul la recunoștința mea: o doamnă Protopopescu (soția unui lt.col.) voluntară ca și tine și șefa spitalului Dna Filipescu, văduva lui Grigore și nora marelui Nicolae F(ilipescu)⁵. Știu că citind rândurile de față vei tremura, dar gândește-te că a trebuit să vărs și eu puțin sânge și să mulțumesc lui Dumnezeu că am scăpat numai cu atâtă! Am să-ți povestesc multe amănunte. Adug că osul nu a fost atins. La mine este un zilnic pelerinaj, toți foarte drăguți vin să mă vadă. Unul mi-a adus și scrisoarea ta din 5 noiembrie ... În decembrie să vii în București”.*

Soția, neștiind încă nimic, scrie, în ziua de 14 noiembrie, o carte poștală către mama ei. Sunt răniți ce au fost îngrijiți de o verișoară, Magdalena Petcu-Guiller (Mémé) care însă nu este la Poltava ci la Zaporoje. S-au instalat confortabil pentru iarnă. Au sobe cu lemne și una electrică, fier electric de călcat și reșou electric „toate moderne” și fără plata electricității. „Sobe rusești construite în zidurile de cărămidă sunt minunate”.

În schimb agenda NT spune: Marți 17 noiembrie: *„Vine în inspecție la spitalul medic Capitanovici. Ne distrează o echipă de propagandă sub conducerea slt artist Ghiberico, cu Jeana Doljan, Stănescu, Fănică Luca”.*

Știrea cu rănirea soțului nu ajunge încă la Golta și pe 19 noiembrie 1942, LT îi trimite Mamei, la București, o carte poștală în care îi scrie că a primit cutiile de conserve, dar în special este mulțumită de desfăcător. Doctorul Matei Condeescu,

⁴ O relatare mai detaliată a evenimentelor din această zi a se vedea și la editorul V. Guzun, *Hnat Porohivski*, București, 2013, p. 374-375.

⁵ Nicolae Filipescu (1862-1916) cunoscut om politic, conservator, antantofil celebru în Primul Război Mondial. Fiul său, Grigore Filipescu (1886-1938) a preluat proprietatea cotidianului conservator „Epoca”, cunoscută publicație a vremii. Soția lui Grigore Filipescu a fost Ioana Cantacuzino (1890-1971), fiica juristului Matei B. Cantacuzino (1855-1927) și a Luciei Romalo, soră cu Vasile Cantacuzino (1884-1916) și Elisabeta (Lily) (1898-1981), soția aviatorului Radu Beller, și cumnată cu Ella O'Kelly.

directorul spitalului, întorcându-se de la București a călătorit în tren cu fosta soție (Lolica Economu) a vărului Ady Petcu, actualmente remăritată cu un doctor austriac, director al spitalului din Odessa. Vremea este magnifică, zăpadă și cer albastru, iar în camere cald de te sufoci. S-a pus în funcțiune un vagon de tren direct Golta – București.

La 20 noiembrie 1942 trimite un bilet menționând – „*Dragă Liliane, Merg mai bine, sunt îngrijit și anturat de tot Spitalul și camarazi ...*”.

O nouă carte poștală, din spital, trimite pe 20 noiembrie 1942 – „*Îmi e mai bine dar sunt tot reținut în spital din cauza pansamentelor. Am fost mutat în alt salon unde sunt îngrijit de o altă moldoveancă, dra Natașa. Vizitele curg și din afară și din interior. Încep să am vechime pe aici! Zilele trecute a venit o echipă de la Propagandă, am asistat și eu la spectacolul din sala de mese. Apoi Fănică Luca a venit și mi-a cântat în odaie. Col(onelul) vine și dânsul la 2-3 zile și mă vizitează. Seara fac la causette cu Dna Filipescu și cu Dna Protopopescu. Ultima este o îmbinare armonioasă de grație maternă și gingășie tinerească. Este mamă a doi copii, iar soțul ei este lt.col. activ pe front*”.

Duminică 22 noiembrie: „*Primesc o scrisoare de la Liliane (care încă nu știe nimic). Sunt aduși în spital col. Simionescu, cdtul Reg. 1 art(ilerie) a(nti) a(eriană) cu piciorul tăiat, col. Anghelescu cdtul reg. 1 Dorobanți șocat <!> și maiorul Mărășescu Tiberiu din Reg. 1 Dor(obanți) rănit mai ușor. Mă vizitează cpt. Luca <îmi aduce o prăjitură>, cpt. Opran, drul Tomoroveanu*”.

La 22 noiembrie 1942 scrie soției – „*Sunt încă în spital, tu știi mai bine decât oricine evoluția unei răni și că cicatrizarea ei nu este tocmai atât de ușoară. Sunt mereu îngrijit și sora Natașa este geniul bun al salonului. Primesc în continuare vizite și cărți*”.

Scrisorile încetează. Dar însemnările din agenda NT continuă:

Luni 23 noiembrie: „*Răniții aduc știri confuze despre atacul început de Soviete la 19 nov. Este adus rănit la picior lt.col. Hulubei Laurențiu*”.

Mărti 24 noiembrie: „*Îl aduc rănit pe cpt.av. Stănescu Valentin, care ieri a întreprins cel de al doilea zbor deasupra Golovki fără să aterizeze. Ne vizitează M(inis)trul A(părării) N(aționale) Gl. Pantazi*”.

Miercuri 25 noiembrie: „*Dl. Mareșal ordonă rezistență necondiționată...*”.

Joi 26 noiembrie: „*Ne vizitează prof.dr. cpt. Moruzi, Dna Suțu etc. Sosesc răniți Lt.Col. Rusu și Ivan. Mă vizitează Lt. Căpriță, Svințev ... Primesc de la iubita mea Pucică 2.c.p. și o scrisoare. Încă nu a primit știrea rănirii mele*”.

De acum, până a sfârșitul războiului, NT trimite soției numai scrisori, peste 70 la număr. Prima din ele este scrisă în această zi de 27 noiembrie 1942:

„... *Trebuie să-ți spun că de când sunt în spital primesc mereu vești de la tine, este drept că sunt cam vechi și în niciuna încă nu am citit reflecțiile tale în jurul rănirii mele. Îmi începui cât de îngrijorată ai fost, dar nădăjduiesc că atât c(ărțile) mele poștale cât și mesajele verbale trimise prin camarazi ce au trecut*

prin Golta ți-au parvenit. În ordinea trimiterii lor au fost: lt. în rez. Gh. Marinescu, maiorul Sadoveanu și în ultimele zile lt. medic Scorțeanu <ex nepot al Dnei Oprescu> cu care am fost vecin de pat. Nu știu dacă ultimul va trece prin Golta, lucrul nu era sigur. ... și c(ărțile) tale poștale venite aproape zilnic în ultimul timp au constituit bucurii de neuitat. Merg bine cu ajutorul lui Dumnezeu, sora Natașa, o profesoară din P. Neamț, mă îngrijește ca pe un copil. I-am făcut următorul terzet: <azi așa, mâine așa / termini prin a te atașa / de sora Natașa>.

O altă soră, absolventă a Inst. Sf. Elisabeta, Dna Teodoru te cunoaște și îmi spune <pe Dna am cunoscut-o la spital la Sinaia, pe Dvs aici la spital>. Dna Protopopescu vine să mă vadă în fiecare seară, îi dau bomboane. Ieri a venit să mă vadă Dna Suțu și prof.dr. Moruzi, un eminent chirurg très racé. Ministrul Pantazi ne-a vizitat, ne-a dat țigări și s-a interesat și de soarta mea. Echipe de ale Propagandei ne distrează mereu.

Am avut și passa proastă a unor zile de durere pt. mulți camarazi care și-au dat suprema jertfă. Acesta este războiul și flacăra sfântă a sufletului chiar dacă pâlpâie nu se stinge.

... Trecerea prin spital mi-a îmbogățit sufletul cu noi experiențe. ... Într-una din scrisori îmi vorbești de bucuria <devoir-ului accompli> - este în adevăr ceva care acum este la mine ...” continuarea scrisorii nu s-a păstrat.

Din agenda NT aflăm ce urmează:

Sâmbătă 28 noiembrie: „Sunt evacuat din Rostov cu trenul sanitar nr. 7”.

Duminică 29 noiembrie: „În tren”.

Luni 30 noiembrie: „În trenul sanitar nr. 7 condus de cpt. medic Manolescu. Trecem prin Dnenopetrovsc”.

Marti 1 decembrie: „Sosesc la Golta. În gară sunt luat de Dra Sibyl Pantazi, automobilistă voluntară, de maiorul medic Moraru. Revederea cu Pupică. Îl întâlnesc în spital pe Dl.Dr. Scorțeanu”.

Miercuri 2 decembrie: „De vorbă cu Liliane ...”.

Joi 3 decembrie: „Fac temperatură 38. Liliane stă lângă mine”.

Duminică 6 decembrie (Sf. Nicolae). „La Golta sunt sărbătorit. Surpriza lui Sibyl Pantazi. Seara cină: maior dr. Moraru, cpt. Bob Zamfirescu, dr. Matei Condeescu, Butoianu, Sibyl Pantazi, dr. D. Scorțeanu, slt.cav. Țițoi Dtru, Mitulescu, Dorina Pârvu”.

Luni 7 decembrie: „Cunosc pe Dna Goga, infirmieră șefă la Spitalul Z.O. 391, văduva lui Eugen Goga, fratele lui Octavian (Goga) ...”.

În spital se organizează un concurs de poezii:

Vineri 11 decembrie: „Facem lectura poeziilor prezentate la concurs”.

Sâmbătă 12 decembrie: „Premiem poezia sold. Popovici”.

Și agenda NT continuă cu însemnările:

Duminică 13 decembrie: „Vizita la Spital a guvernatorului Alexianu însoțit de Irina ... și o numeroasă suită. Apoi vizita Dnei Maria Zablovski, de la Crucea Roșie, născută Eliad, prietenă cu mama, care mă mângâie”.

Luni 14 decembrie: „Sosirea Dnei Alice Oprescu, infirmieră șefă. Inspecția unui col(onel) medic ...”.

Miercuri 16 decembrie: „Sunt evacuat cu trenul sanitar nr.4 ... În tren sunt însoțit de Bebe Racoviță”.

Joi 17 decembrie: „În trenul sanitar fac temperatură 38”.

Vineri 18 decembrie: „Sosesc spre seara la București. Sunt debarcat în gara Mogoșoaia și repartizat la San(atoriul) Dr. Antoniu, Spital Z.I. 352. În tren un gl ne spune <nimic despre operațiunile militare, ordinul Dlui Ministru>”.

Duminică 20 decembrie: „Sosește în București Liliane care este foarte îngrijorată de temperatura mea ridicată continuă”.

Înainte de plecării de la Goltă, la pagina 8 din Carnetul de Soră Infirmieră Voluntară al Liliane Trohani s-a scris: „18 decembrie 1942. Dna Trohani a îndeplinit funcția de infirmieră voluntară și este repartizată la sala de pansamente. Este un element destoinic, foarte activă, îndeplinește serviciul cu foarte multă pricepere. A îndeplinit și serviciu de Infirmieră supraveghetoare și Infirmieră Șefă – de care s-a achitat în modul cel mai lăudabil. Poate să i se încredințeze orice serviciu dintr-un spital. Șeful Spit(alului) CR 406 Medic Major (ss)”.

Luni 21 decembrie: „La spital se face pom de Crăciun. Vine și Dna Mareșal Antonescu. Primesc cadouri și o pereche de papuci”.

Joi 24 decembrie: „Sunt căutat de medicii (Theodor) Firică, Filiti, Vișineanu, o dră Șerban de la Asist(ența) Socială și care este la secția de raze are grijă de mine”.

IE notează în această zi: „Din păcate Pouffy sosit de 8 zile, la un spital militar din București, are în continuu febră mare, între 38 și 40 grade. Doctorii cred că i s-a lăsat a fi închisă rana prea repede și că va trebui a fi redeschisă. Liliane este din această cauză în concediu pentru o lună”.

La NT citim: Joi 31 decembrie. „Revelion în Spitalul 352 cu Liliane și maiorul Niculescu Grig. Primesc vizite: ...Russo jr., maiorul Sadoveanu”.

Astfel se încheie anul 1942, un an și jumătate de război. Speranțe dar și morți și răniți. Printre aceștia din urmă se află și Nicolae Trohani a cărui sănătate nu e deloc bună. Soția, Liliane Trohani, pe bună dreptate este îngrijorată, mai ales că fiind cadru medical a văzut multe în spitalul de pe front. Are dese convorbiri cu medicii și-i convinge, nu ușor, să mai facă o operație căci pericolul de septicemie era iminent. Și agenda NT pe anul 1943 consemnează:

Vineri 1 ianuarie: „În Spitalul 352 <Dr. Antoniu>...”.

Sâmbătă 2 ianuarie: „Sunt operat și adormit cu Kelen. ... Mă simt f. slăbit”.

Mărți 5 ianuarie: „Vine în inspecție în spitalul medical col. aviator Balaban”.

Miercuri 6 ianuarie (Boboteaza): *"Vine preotul. Un inginer Rotaru împarte mici daruri"*.

Vineri 8 ianuarie: *„Trei săptămâni de când sunt în spital în București”*.

Luni 11 ianuarie: *„Împlinesc două luni de când sunt în spital. ...”*.

Luni 18 ianuarie: *„Ne vizitează Dna Lucie Fratostițeanu de la Biroul de inf(ormații) al Crucii Roșii”*.

Marti 19 ianuarie: *„Plec din Spitalul 352, urmând să vin pentru pansamente”*.

IE consemnează: *„București, joi 15 aprilie 1943. Pouffy pleacă în Transnistria, iar Liliane se întoarce peste două săptămâni în spitalul de la Golta”*.

Într-o scrisoare din această perioadă face referiri la Col. Keller (care) este foarte apreciat aici, Glul Cdt român l-a decorat cu Coroana României în gradul de ofițer cu spade și Panglică de Virtute Militară. Ține conferințe, dă recepții etc.”⁶.

Aici trebuie să întrerupem scrisoarea pentru a face mențiunea că, recunoscând meritele deosebite ale lui Pavel Keller în organizarea ajutorării aproapelui, Crucea Roșie de la Geneva i-a solicitat și i-a oferit postul de reprezentant al ei în România pentru toate chestiunile relative la refugiații „nansenști”, numire acceptată de Guvernul român.

Reluăm din agenda NT: Miercuri 28 aprilie. *„Din Ialta la Oleis : la localul Crucii Roșii, unde dormim în fosta casă Tacmacov”*. (vezi fig. 24)

Joi 29 aprilie: *„Plec din Oleis prin Ialta la Simferopol. Conflictetele doamnelor de la Crucea Roșie <Tina Tănase cu Heiss>”*.

Sâmbătă 1 mai: *„Recitesc scrisoarea lui Pupică cu privire la cel de al III-lea Pupică”*. Adică, află că soția este însărcinată.

IE ne spune la această zi: *„Liliane a plecat la spitalul din Golta, ceea ce mi-a produs multă teamă”*.

Duminică 23 mai: *„De la Nikolaev la Golta. Revederea cu Liliane. Seara cinez la medicul jud. Burnaz. Cunosc pe Cpt.medic Tomescu, Iorgulescu, cel care a avut incidentul cu soția mea. Revăd pe Mitulescu”*.

Luni 24 mai: *„Plecăm Liliane și cu mine cu mașina de la Golta. Sosim la Odessa unde locuim la elegantul hotel London, refăcut, camera 39”*.

Miercuri 26 mai: *„Liliane pleacă la orele 8 dim. din Odessa la București. Eu cu Vârlan E. și șof(erul) Magdin I. și Blatov plec din Odessa la Nikolaev. Revăd pe Sibyl Pantazi, automobilista, la Spit(alul) C(rucea) R(oșie) 454”*.

IE în caiet: *„București, 27 mai 1943. ... sunt chemată la telefon de ... Liliane. S-a întors pe neașteptate în București, nemaivorind să rămână la Golta,*

⁶ G. Trohani – *Le comte Paul (Pavel) Keller – fragments de la vie et des préoccupations d'un homme de l'Europe de l'est du XX-ème siècle. Pages de sa correspondance*, în Muzeul Național, XXI, 2009, p. 147-156.

certându-se cu un doctor. Ce bucurie pentru mine. Inima îmi bate încă să se rupă. Sper deci să treacă la un spital din Sinaia. Aud că este mare nevoie de infirmiere, și vom fi împreună la vară”.

NT în scrisoarea ce urmează: „27 Mai 1943. Am sosit cu bine, către ora mesei. Drumul practicabil întrucât este pietruit, în colo numai noroi. De altfel și astăzi, joi, mai plouă. ...

Ieri am fost la Spitalul 454, unde am căutat pe o doamnă și am întrebat și de Dșoara Sibyl Pantazi. Am revăzut-o, arată destul de slăbită – personal este mulțumită de acest lucru. Prin ea am fost prezentat Dnei Leca – nu știu ce Leca – șefa de la celălalt spital. Sibyl nu este mulțumită de spitalul în care este și vorbind cu ea a fost, hotărât, mult mai puțin entuziastă, decât în scrisoarea trimisă ție. Mi-a spus, în schimb, că la celălalt spital, adică în acel la care îmi fac eu injecțiile și unde este dna Leca, este foarte bine!

Neștianu, care în timpul lipsei mele a continuat tratamentul la spital, mi-a spus că am ajuns de pomină și că toate infirmierele vor să obțină, măcar câteva picături ... din urina mea. Aceasta fiindcă în loc să dau sticla în care colectasem urina unei dimineți, am confundat sticlele și am predat la analiză o sticlă asemănătoare care conținea apă de colonie sovietică. Îți închipui mirarea doctorului laborant și apoi vâlva care s-a făcut Foarte simplu au început să-și împartă <urina> ...

NT în agendă: Joi 27 mai. „... Am ajuns de pomină la Spital, fiindcă în loc de urină am prezentat la analiză apă de colonie!”

O văd mai des pe șefa spitalului, unde îmi fac injecțiile, o doamnă Leca, domiciliată în Făgăraș”.

Vineri 4 iunie. Seara, la ora 23,30, îi scrie soției:

„Am iarăși insomnii, dar nu din cauza mâncărimilor, care m-au mai slăbit în ultimul timp și atunci ca să mai treacă vremea și fiindcă mâine tot pleacă soții Keller spre București, îți scriu rândurile de față.

Liliane, dacă Dna Keller îți face vreo propunere interesantă în legătură cu Crucea Roșie și care nu este angajantă pt. tine și pt. prea multă vreme aranjează-te ca să te întorci cu ei și astfel ai ocazia să mergi cu ei în Crimeia și să treci prin Nikolaev. Dna Keller este foarte bună prietenă cu Dna Săulescu, care este mare șefă pe aici și prin intermediul lor cred că poți veni pt. o lună în Crimeia. Kellerii stau până la începutul lui iulie în București.

Miercuri 16 iunie. Scrisoarea acestei zile: „În ce mă privește am văzut zilele trecute pentru a doua oară pe Sibyl Pantazi. Am fost foarte bucuros revăzând pe cineva cunoscut și cred că și dânsa a fost bucuroasă revăzându-mă. M-am dus la spitalul ei fiindcă aveam din nou de predat un colet șefesei, Dna Col. Bădulescu, o doamnă foarte amabilă, care a ținut, dintr-o legitimă mândrie să-mi arate întreg spitalul. I-am spus că nu sunt inspector și știu ce impresie produce asupra bolnavilor venirea unui necunoscut. Îți închipuie toți că este iarași o <inspecție>,”

sistem Golta unde în fiecare zi venea câte una. Totuși mi-a arătat câteva săli, care străluceau prin curățenie. Adevărat unde este mână de cucoană se vede”.

Miercuri 30 iunie: „Găsesc o radiogramă prin care sunt anunțat că în ziua de 2 iulie sosește Liliane la Odessa”.

Joi 1 iulie: „Sunt invitat la dejun la popota ofițerilor Eș(alomului) II al A(rmatei) a 3-a de către Dl.Col. Chirnoagă. Seara după cină sunt invitat de către dra Margareta Golescu⁷, delegata Crucii Roșii”.

Sâmbătă 10 iulie: „Cu Dnele Costinescu, Negruzzi, Pantazi, cpt. Neșțianu, Mariana Drăgescu⁸ aviatoarea mergem la Eupatoria. Liliane nu se simte bine cu stomacul. Anglo-americanii debarcă în Sicilia. La Eupatoria vizităm Sanatoriul Maritim Român condus de cpt.chirurg Teodorescu. Fac baie la plajă”.

Duminică 11 iulie: „Cu Dnele de la Crucea Roșie și Liliane și Rellu facem traseul Simferopol – Baccisarai – Sevastopol – Balaclava – Bajdari – Alupca – Oleis”.

Luni 12 iulie: „Cu Liliane la Ialta. Vedem palatul de la Livadia...”.

Martți 20 iulie: „La noi la cină Dnele Costinescu și Negruzzi. Stăm până la ora 4 dim(ineața). Bem vin în pivniță de la butoi. Mergem la Teatrul Ucrainian. Cunosc pe Dna Crăiniceanu”.

Joi 22 iulie: „Invitat de Dna Lt. Col. Bădulescu la cină. Și Zizi Negruzzi, Sonia Manu, Dna Crăiniceanu. N-am nici o veste de la Liliane”.

Duminică 25 iulie: „La ora 11 noaptea Radio Roma anunță demisia lui Mussolini și numirea lui Badoglio ca șef al guvernului. Sic transit gloria mundi. Cascada dictatorilor a început?”.

⁷ Margareta Golescu, născută în 1906, era fiica inginerului silvic Vasile Golescu (1875-1920) și a Mariei (născută în 1881 sau 1886 – decedată?), fiica generalului Grigore Cantilli (1839-1906) și a Mariei născută Brăescu (1856-1890). Vasile Golescu era fiul revoluționarului de la 1848 Alexandru G. Golescu, Arăpilă (1819–1881). Cf. *Scrieri... Maria C. Golescu*, Muzeul Viticulturii și Pomiculturii Golești – Argeș, 2012, p. 207, ediție îngrijită de Filofteia Pally. Trebuie să menționăm faptul că Maria (Marioara) Golescu (1897-1987) era fiica lui Constantin (Dinu) Golescu, care era unul din cei cinci copii ai lui Radu G. Golescu (Radu Catană) (1817-1877), frate cu Alexandru G. Golescu, Arăpilă, ambii fii ai colonelului Iordache Golescu, participant la Revoluția din 1848. Mama Mariei Golescu era Zoe, născută Racottă. În timpul războiului Maria Golescu a lucrat în cadrul Crucii Roșii Române la Cantina din Odessa. *Ibidem*, p. 6. Cei doi soți Vasile și Maria Golescu au avut șase copii: Mihai n. 1904 - d. ?; Ștefan 1890 - d. 1912; Margareta n. 1906 - d. ?; Viorica și Irina, gemene, n. 1918 - d. în jurul anilor 1995 - 98 la Câmpulung Muscel; Ileana n. 1920 - d. 1983, în Franța. Sursa acestor date o constituie arborele genealogic alcătuit de George D. Florescu - informații Dna Filofteia Pally, pentru care îi mulțumim. Prin urmare cele două verișoare, Margareta și Maria erau voluntare ale Crucii Roșii și activau pe front ...

⁸ Aviatoarea Mariana Drăgescu (27 septembrie 1912 - 24 martie 2013), membră a Escadrilei Albe.

Martî 27 iulie: „*Vine Liliane de la Simferopol cu avionul la Nikolaev. Prima ei călătorie cu avionul, s-a simțit prost.*

Ultimele zile de front ale Liliane Trohani (vezi fig. 25) și ultima zi de plajă (vezi fig. 26). Sâmbătă 28 august: „*Liliane pleacă la București iar eu mă înapoiez la Nikolaev. Moare Țarul Boris III al Bulgariei, născut la 18. I. 1894*”.

Se încheie astfel activitatea Liliane Trohani la Spitalul din Golta. ... Dar războiul continuă ...

Din ziua de joi 9 septembrie 1943 sunt două scrisori trimise de NT. Din a doua cităm „... *O ultimă știre: dna Sanda Bădulescu, șefa spitalului la care a lucrat Sibyl Pantazi, s-a logodit cu drul Isăcescu și spre 1 noiembrie pleacă la București. Am avut azi o convorbire cu Dna Săulescu*”.

Pe 30 octombrie 1943 spitalul Z.O. 406 revine în România ...

*

BALADA SPITALULUI CRUCE ROȘIE 406 GOLTA

compusă de **Doctorul Matei Condeescu** în anii 1942-1943

Într-o urbe mărginașă, din Transnistria, pe Bug,
Unde plouă cu mezeluri și cu miere din belșug,
Unde păsări, unt și ouă, și alte bunătăți lumești
N-ai decât a-ntinde mâna și pe dată le primești,
Poposita-n miez de vară pe o ploaie cu găleata
Un spital de Cruce Roșie, dichisit cu tot de-a gata,
Ce-o pornise, cale lungă, precum spune datina
Cu surori, soldați și medici, tocmai de la Slatina.

O clădire părăsită hărăzită drept lăcaș
Răsărea pe malul apei, pe un decor trist și golaș.
Era bine mobilată: patru pereți și o podea,
Căci tavanul, pe alocuri, ba era, ba nu era.

Dar Doamnele Crucii Roșii pe dată s-au apucat
Și-n mai puțin de-o lună spitalul l-au transformat.
Paturi vopsite, noptiere, dușumelele spălate,
Pereții dați cu uleiuri, saltele confecționate,
Țevărie, cabinete, grădina cu zarzavat.
Au schimbat clădirea veche într-un somptuos palat.
Porțile au fost deschise pentru scopul alinării

Celor ce cădeau victime vrajbei și-ncăierării!
Medicul șef, om de lume, cu un spirit foarte fin,
Umblat mult prin țări străine: **Doctorul Capitolini**,
Te privește prin monoclu și îți spune puțin fapt:
„Ah! Mon cher, pe vremea asta eram alt'dată în Egipt!”
Cu succese la cucuoane a avut doar o zi tristă
Când spitalul rămăsese fără automobilistă!
A plecat în lun-a patra fiind demobilizat
Și spitalul de atuncea doi șefi a schimbat.

Actualul șef: un medic înalt, blond și subțirel,
Părintește ne alintă, știe snoave fel de fel.
În spital nu putem spune că e prea milităros,
Și cu greu distingi la dânsul gluma de ceva serios.
Când se anunță o inspecție, însă, ne freacă amnarul,
Pe toți ne motorizează **Medicul Maior Moraru**.
Intrăm toți într-o acțiune de nu mai ști ce-i cu tine,
Ca spitalul să lucească și să iasă cât mai bine.
Nu primește niciodată să-i oferi ori ce ar fi,
Îți răspunde cu un zâmbet și îți zice: „Nu mersi!”

De cu zori și până-n seară, veșnica neobosită,
Fie ger cumplit afară sau căldură îndrăcită,
Fie ploaie sau zăpadă, fie noapte, fie zi,
În tot locul se agită pentru dragii ei copii.
Cu halate și șervete, cu papuci și crăticioare
Când e la bucătărie ca să le-mpartă mâncare.
Acum e la operație unde ajută magistral
Peste-un ceas e-n magazie sau afară din spital
Obține încă cinci bonuri pentru alte lipsuri mari,
Sau la gară să descarce încă un tren sanitar.
Nu se știe nici când doarme, nici când se odihnește.
Veșnic că nu e de vină, dar nimeni nu o învinuiește!
De aceea toți răniții o numesc: „Pronia Cerească”
Și urează sănătate mamei lor **Doamna Opreasca**.

Şeful Secţiei Ia, situată la etaj, sus,
Este **Boby Zamfirescu**, un băiat bine dispus.
Medic Căpitan, maestru în a chirurgiei artă.
Cu mândrie fruntea-i largă el mereu în sus o poartă.
La masă când se aşează se întinde larg din coate
Încât vecinii, săracii, se văd doar pe jumătate.
E tăcut, cu glas zefiric doar susură când vorbeşte.
Şi când îl strigi se-ntoarce cu totul, milităreşte.
În gramatică e tare, mai ales „en termes français”,
Şi când vede întâi bolnavul zice: „O! Très mal soigné!”

Şeful cel de jos nu-i vârstnic, dar nici tinerel.
Blond şi vesel, fire blândă şi la trup cam mărunţel.
E sportiv la îmbrăcăminte, cu ciorapi de alpinist,
E tare în jocul de table, dar şi mai tare şahist.
Are o singură manie: vorba şi înjurătura,
Cruci şi Dumnezeii şi mama imediat ce-a deschis gura.
Când se scarpină în creştet noi îi zicem: **Nenea Gică**,
Însă tot spitalu-l ştie sub alt nume: „Papalică”.

La etaj purtându-şi mândră cojocul său de oiţă,
Este supraveghetoare: „**Principesa Racovitză**”!
Galbenă, trasă la faţă şi sângele răscopt
Fiindcă a dat din el o litră bolnavului opt zeci şi opt.
E o fată cu succese din cele mai palpitate,
Încălţată cu ghetuţe de-ale Doamnei Ipsilante.
Nu-i e frică de nimica, nici de ruşi şi nici de frig.
Are şi ea o manie – suferă de „fifireg”.

Jos e supraveghetoare **Domnişoara Țonţonel (Bălan)**,
Grasă, roşie la faţă şi cu trupul rotunjel.
Imagine Rubensiană coborâtă dintr-o ramă,
E grozav de ambiţioasă, dar nu-şi face reclamă.
În tot locul vrea să fie, ba s-atârne o perdea,
Ba să facă o injecţie, tot, tot, vrea să facă ea.
Să scrie şi să dicteze,
Să vorbească şi să dicteze,
Să vorbească, să noteze,
Să vadă de-i bună ciorba,

De trei ori să-ntoarcă vorba.
Se agită, se căznește,
Și nimic nu nimerește.
Merge fără socoteală
Sau se plânge de răceală.
„Ai dat, dragă, ouăle?”
„Ce faci maică ... boule?”
„Nu v-am spus de-atâtea ori?
La bolnavi și la surori”.
Dar ce-a spus știe doar ea,
Că nu știe nimenea.
„Domnișoară, nu sunt feși!”
„Domnule Doctor cos cămăși!”
„Domnișoară, nu e vată!”
„Stai, că fac sala curată!”
Se-nvârtește,
Se sucește,
Dar nimic nu nimerește.
Și muncește, și muncește,
Dar degeaba, nu sporește.
Face totul cu zăbavă
Până cade-n pat bolnavă.
Iar când doctorii la patu-i îi spun toți să nu se-agite,
Să stea liniștită-n pat, mai bine să se mărite,
Ea se uită lung la dâșii, i se par niște vulpoi
Și oftează din străfunduri „Boje! Boje! ce știți voi!”

Mai avem o șoferiță pe auto-sanitară,
Ce se plimbă toată ziua de la spital la gară
Și precum apare luna și răsare luna nouă
Așa se schimbă între ele șoferițele amândouă.
Una e cu siluetă. Talia trasă prin inel,
Tunsă băiețește, cu căpșor mic, mititel.
Când se supără ne facem... de atâtea ori drăguța
Căci e tare iubită de noi toți **Doamna Negruzza!**

Cealaltă e literată, cu cultură de savantă.
Când își pune ochelarii pare și mai impozantă.
Jumătate canadiană, știe fel de fel de date
Și nimeni nu e ca ea tare-n cuvinte încrucișate.
Ia de sus pe toată lumea, a citit cărți cu toptanu
Și în loc de „Bună ziua” zice „Well, well, Butoianu!”
(În politică și mode nu știu la ce să m-aștept,
Dar se pare că în taină dânsa ține cu Roosevelt.)
(= **Sybil Pantazi**)

Al spitalului duhovnic prea cucernic și sfințit
Este **preotul Ionescu**, cuvios nedesmințit.
Poartă rasă preotească cu brâu roșu și potcap,
Iar când e căldură mare dânsul umblă ras în cap
Și galoanele la mână nu fac nici un gologan,
De aceea poartă cizme și straie de căpitan.
Altfel e om cumsecade, ca orișice creștin,
Și-i mai place la un pahar și un păhărel de vin,
Iar în Bug sau pe a lui plaje nuditatea când și-o așterne
În loc de foaie de viță el poartă față de perne.
Mai răcește, stă în pat tremurând din buze.
Preot ca-n spitalul nostru nu găsești în Europa.
Când e ofițer, când preot – uite popa, nu e popa.

Mai avem un doctor mare, **pediatru** renumit.
Tuciuriu puțin la față, elegant și dichisit,
Gheata, freza, pantalonul, toate-s ca din jurnal
Și tot el face cafeaua cea mai bună din spital.
Dar nu cumva s-audă de bombardament că-i rost
Ce e-n stare să rămână și trei zile-n adăpost.
Și când e așa cuminte, sfios ca o fată mare,
Ne mirăm că **Radu** mamei este cel mai cu cătare.

Comandantul trupei noastre este un învățător blajin,
Domnul **Locotenent Sandu**, noi îi zicem Nea Marin”.
Trupa sa o instruieste după cel mai nou model
Și ostași ca ai lui falnici nu se află sub drapel,
Sprinteni, vioi, zglobii și harnici, ți se par niște eroi,
De te-ntrebi oare e armată sau e ceata lui Baboi?

El este întotdeauna extrem de îngrijorat
Când al patrulea la poker cumva a întârziat.
Ca să piardă cacealmauă e un lucru foarte rar
Și atunci el aclamă: „Dom’le, e extraordinar!”

Ofițer cu administrația e un tânăr **Johu Gilbert**
Ce în socoteli și registre e cel mai mare expert.
Refuzul e a lui dogmă și-ți spune cu fermitate
Orice ai vrea să ceri la dânsul: „Nu, Domnule, nu se poate”.
Cu logodnica-i se poartă ca Othello, bată-l vina,
Deși ea îl iubește foarte. Moartă e după el Nina.
Și de-i vrea vreodată fetei să-i spui măscări
Ori și cine ai fi te-mpușcă în doi timpi și trei mișcări.
Pentru ori și cine-n parte are un glonte-n pistol,
Astfel ca să nu se mire de ce toți îi dau ocol.

Mai avem o surioară cu trupșorul delicat.
Nu-i înaltă – umblă bine în picioare pe sub pat.
E șoltică, drăgălașe și are un glas cuceritor
În romanțe și cântece de-amor.
Fată ca ea nu se află nici pe Bug și nici pe Niș,
Mai ales când te privește galeș și puțin cruciș.
În șoșonii ei de lână calcă strâmb și scâlciat,
Și când calcă și-n străchini, **Pițurca**, e un păcat?

Anghelina Pandelinei e o fată romanțioasă,
Visătoare și naivă viața ei nu-i furtunoasă.
Înclinată spre Italia cu a ei artă și iubire,
Tot visează cavalerul ce-o va iubi-neștire,
Căci din patria lui Dante el pe Bug a poposit
Precum Lohengrin pe vremuri dus de lebădă a venit!
Și-n noaptea aceea luna strălucea ca platina,
El vorbea de Bordighera, ea-i spunea de Slatina.
Ce-a urmat nimeni nu știe, povestea-i neterminată,
Începutul e romantic – un băiat iubea o fată ...
Mai e și **Doamna Trohany** cu distincția-i cunoscută,
Calmul, gestul și privirea sunt de rasă înăscută.

A fost foarte tulburată când al său iubit bărbat
A sosit rănit la Golta și-n spital s-a internat.
De atunci parcă e mai mândră, glasul are elt ecou,
Căci nu este puțin lucru să fi soție de erou!

Ar mai fi de spus atâtea despre fiecare-n parte,
Dar mi-e teamă să n-ajungem cine știe, hăt departe!
Ar mai fi frumosul **Stroia, doctorul de la Triaj**,
Cu privirea-i vulturească e al fetelor miraj.
Mai e **Domnul Dumitrașcu, un locotenent** distins
Care nu scoate o vorbă – tace, tace, ca un sfinx.
Mai e **Purice** surioara și **Pârvu** cea mititică.
Mai e și **Doamna Farcaș**, ce de nimeni n-are frică,
Suduie și drăcuiește toată vremea sanitariei
Că nu-și fac datoria: „Tune-i porcii și măgarii”
Mai e și **Doamna Popescu, soră** bună, conștiincioasă,
Căci te-nghiață cu vorba-i acră și sgomotoasă.
Mai e **Doamna Vasilescu, meșteră mare-n a mâncării**
Care rar te întâlnește fără să-ți ceară țigări.
Și atâtea, și atâtea, ar mai fi încă o duzină,
Dar uit că suntem pe zonă și hârtia e puțină.
Deci nu ne putem întinde doar așa la infinit.
Sper, totuși, că fiecare a fost potrivit ales
Și că-i glumă cele scrise fiecare a-nțeleș!

Fig. 1 – Liliane și Nicolae Trohani, Sinaia, 16 august 1936

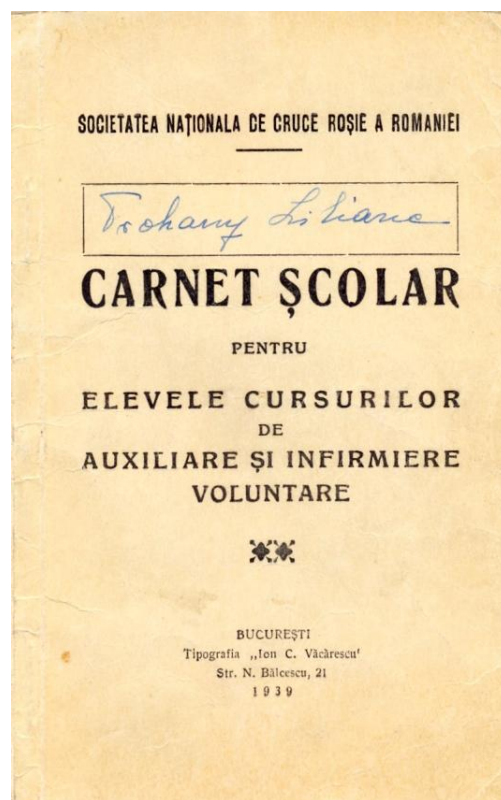

Fig. 2 – Carnet școlar pentru elevele cursurilor de auxiliare și infirmiere voluntare, coperta

Fig. 3 – Certificat de absolvire a cursului de auxiliare-sanitare de Cruce Roșie, 4 iunie 1940

Fig. 4 – Carte de Identitate a Liliane Trohani, 9 iulie 1940

ROMANIA
SOCIETATEA NAȚIONALĂ DE CRUCE ROȘIE
CARTE DE IDENTITATE N. 609

Numele și Prenumele *Trohani Liliana*
Născută în comuna *Borzești* jud. *București*
Anul *1910* Luna *Februarie* Ziua *28*
Inălțimea (fără pantofi) *1.65* culoarea ochilor *Verde*
Semne particulare vizibile *Carap. 115*
Semnătura titular *Liliana Trohani*
Anul *1940* Luna *Iulie* Ziua *9*

Autoritatea *Comand. Cerc. de Recrutare București*
Semnătura *[Signature]*
Locul _____ Anul _____ Luna _____ Ziua _____

Fig. 5 – Brevet de Soră Infirmeră Voluntară, 23 martie 1942

SOCIETATEA NAȚIONALĂ DE CRUCE ROȘIE A ROMÂNIEI
BREVET
DE
SORĂ INFIRMIERĂ VOLUNTARĂ

Acordat *Ma Liliana Trohani* din *București*
care a urmat și absolvit cu succes cursul de soră infirmeră voluntară, a
filialei *Centrale*
Președinte, *[Signature]* Șeful Serviciului Sanitar al Armatei
Președinte, *filialei*
No. *1957*
Anul *1942* luna *Martie* ziua *23*

Fig. 6 – Insigna de Soră Infirmieră Voluntară, 23 martie 1942

Fig. 7 – Înmânarea Diplomelor de infirmieră voluntară, 4 aprilie 1942

Fig. 8 – Infirmiere și răniți, Spitalul din Sinaia, 1941. În centru Liliana Trohani

Fig. 9 – Slatina, 18 iunie 1942. Plecarea spre gară

Fig. 10 – Slatina, 18 iunie 1942. În gară, cu flori

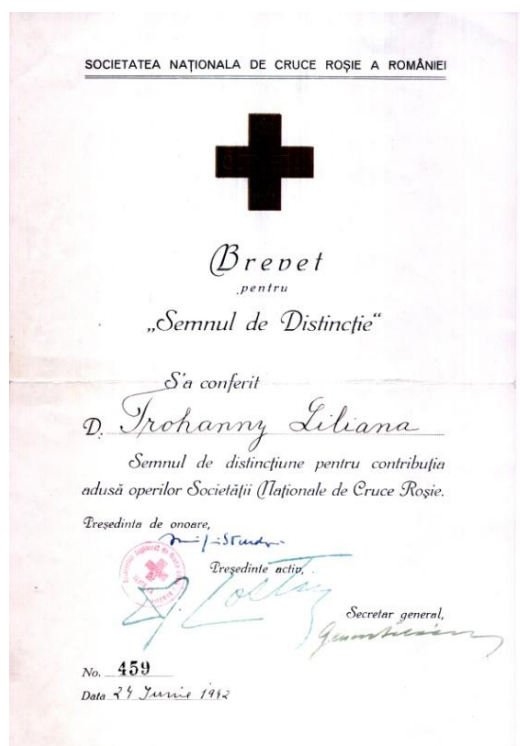

Fig. 11 – Brevet Semnul de Distincție, 24 iunie 1942

Fig. 12 – Semnul de Distincție

Fig. 13 – Insigne Crucea Roșie

Fig. 14 – Tresa de sergent a Lilianeî Trohani

Fig. 15 – Golta. Spitalul Z.O.406. Iulie 1942

Fig. 16 – Golta. Locuința infirmierelor. Iulie 1942

Fig. 17 – Golta. Vizita guvernatorului gral Gh. Alexianu. Iulie 1942

Fig. 18 – Golta. Răniții. 1942

Cimitirul Eroilor.

Fig. 19 – Golta. Cimitirul Eroilor. 1942

Fig. 20 – Golta. Înmormântarea farmacistului Alvyl Capessius. 26 Noiembrie 1942

Fig. 21 – Golta. Mormântul farmacistului Alvyl Capessius. 26 noiembrie 1942

Mutațiile survenite				în timpul campaniei	
Anul	Luna	Ziua	Formația unde face serviciul	Numărul ord. de serv. și a ordinului de zi la prezentare sau la plecare.	Semnătura șefului formațiunii
			D^{na} Liliiana Trochani a funcționat ca infermieră voluntară la Spitalul C. R. N° 406 de la infanterie până la plecarea subloc. A. Iacub. Funcționat la sala de pansamente. În tot acest timp a dat dovadă de conștiință și în îndeplinirea datoriei. Liliiana Trochani Mareșal Major	24 Oct 1942. Spitalul Cruce Roșie 406. Îndeplinește serviciul la sala de pansamente unde se achită în mod foarte mulțumitor. - Inteligentă și cu tot devotamentul ajută medicilor la pansarea răniților, executând chiar pansamente mai dificile. - Foarte bună cu răniții și bolnavii. Auxiliar prețios, și se poate încredința orice serviciu, fiind un element de încredere. - Se dă toate laudele. - Șef Medic Spitalul Tranilichian	

Fig. 22 – Notații din Carnetul de Soră - Infermieră Voluntară

Fig. 23 – Carte poștală din 19 octombrie 1942 cu ștampila Spitalului

Fig. 24 – Casa Crucii Roșii. 1943

Fig. 25 – Soții Trohani cu Hnat Porohivski la mormântul lui Emanuel Rosetti din Cherson. 30 iulie 1943

Fig. 26 – La plajă, Arcadia 27 aug 1943

Fig. 27 – Insigna de veterană de război a Lilianeî Trohani, 1993

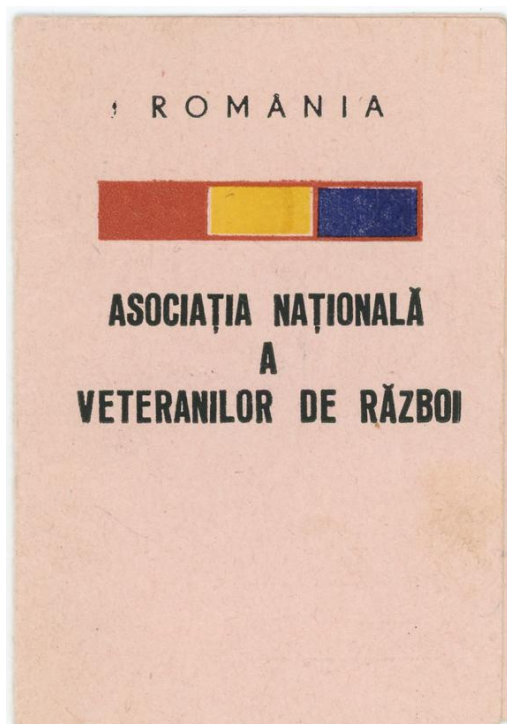

Fig. 28 – Legitimăție de veteran de război, copertă

Fig. 29 – Legitimăție de veteran de război, sergent Trohani Liliana